

Sinan Mataracı

Bir çalar saat kadar düzenli değil

ZAMAN...

“Ben, bu kitabı onun sayesinde öğrendim.” diyor ya Sabahattin Ali, o ölümsüz eserinin satırlarında. Sinan Mataracı da babası Tuncay Mataracı'nın zorlu hayatıyla ilgili bir kitap yazmayı planlıyor.

Tuncay Mataracı; Rize ve Rize-i için önemli bir isimdir. O yaşamı boyunca Rize'ye ve Rizeli hemşerilerine ayrı bir değer verirdi. Özellikle Rize'nin kalkınmasında gelişmesinde rol oynayabilecek her konu Tuncay Mataracı'nın da ilgi alanındaydı. Çay tarımından Rizespor'a, bürokrasiden turizme, eğitimden sağlığa uzanan hemen her alanda büyük mücadeleler vererek Rize ile özdeşleşmiş bir isimdir Tuncay Mataracı. Mesela Çaykur Genel Müdürlüğü'nün Rize'de kalmasından tutun da çay makasının çay tarlalarına girmesine uzanan dolayısıyla Rize'nin geleceğini ilgilendiren her konuda Tuncay Mataracı'nın çabasını, katkısını, özverisini görebilmek mümkündür.

Bütün yaşamı boyunca Rize'nin menfaatleri için büyük çaba sarfeden, rahmeti rahmana kavuşan Mataracı'nın bu özverili yaşam hikayesi bugün Rizeli tarafından da takdir görmüş ve anısını yaşatmak adına adı yaşamış olduğu mahalledeki bir caddeye “Tuncay Mataracı Ceddesi” olarak verilmiştir.

Bu konuda Rize Belediye Başkanı sayın Rahmi Metin, sayın Rize Valisi ve Meclis üyelerine göstermiş oldukları kadirşinashlıktan dolayı teşekkür ederiz.

Kaleminin kurşunu, yeri geliyor güzel işlere imza atıyor, yeri geliyor zamanın işlemediği eserlerin detaylarında iz bırakıyor. Rena İnşaat'ın kurucusu Sinan Mataracı ile yaşam hikâyesine dair çok özel bir röportaj gerçekleştirdik.

Sinan Bey merhabalar.

Vakıf Rize Dergisi'ne hoş geldiniz. Sizi biraz tanıyarak keyifli sohbetimize başlamak isteriz.

Merhabalar, 8 Ocak 1961'de Rize'de doğdum. İlkokul öğrenimim Rize'de geçti. Ortaokul ve lise için dönemin şartlarından dolayı İstanbul'a geldim. Eğitim hayatım, başarılı bir öğrenci olmadığım için maceralarla dolu geçti. Hatta sizi anaokulu zamanlarıma götüreceğim olursam, anaokulundan dahi kaçan biriydim. Bir yıl Kabataş Lisesi'nde okudum. Ama orada çok zorlandım ve iyi bir dönem geçirmediğim. Babam milletvekili olunca Ankara'ya gittim. Ankara, hayatım için şanssızlık diyebilirim. O dönemlerde Ankara'nın siyasi anlamda en yoğun dönemlerine denk gelince, açıkcası şehri çok sevemedim. Bir çok ilde ve Rize'de öğrenimime devam ettikten sonra en son Mardin Ticaret Lisesi'nden mezun oldum. Daha sonra İngiltere'ye gittim. İngiltere'de üniversiteye devam ederken evlendim. Eşimin babası Irak Ordusu'nda orgeneral, ayrıca Irak İstihbarat Başkanlığı ve bakanlık da yapmıştır. Eşimin ailesi Irak yönetimiyle ters düşünce İngiltere'ye yerleşmiş bir aileydi. 1980 yılında eşimle birlikte İstanbul'a geldik.

Yirmi bir yaşında evlendim. Aynı dönemde baba oldum. İlk yıllarda genel müteahhitlik işleri yaparken, 2002 yılında bugünkü Sayın Cumhurbaşkanımızın Osmanlı, Selçuklu, Bizans ve Roma eserlerinin ayağa kaldırılması konusuna önem vermesiyle birlikte tarihi eserlerin restorasyonu ciddi önem kazandı.

Firma olarak biz de rotamızı genel müteahhitlik işlerinden tarihi eser restorasyonuna çevirdik ve restorasyon alanında önemli başarılarla imza attık.

“Bugünkü iktidarın büyük önem verdiği konulardan bir tanesi olan kültür vakıflarımızın korunarak eski eserlerin günümüze ve gelecek nesillere kazandırılması konusudur. Maalesef bu husus Osmanlı Devleti'nin son dönemi de dahil olmak üzere Cumhuriyet yıllarında da ihmal edilmiş yeterince desteklenmemiş çok önemli bir konudur.”

Rena İnşaat'ın anlamı nedir? Neden firmanıza Rena ismini koydunuz?

Rena, büyük kızımın adı. Bizim üç kızımız oldu. En büyük kızım Rena; yüksek mimar restorasyon uzmanı. Şirketle ilgili işleri kontrol ediyor. Ortanca kızım Neda ekonomist, eşiyse Fransa'da yaşıyor. Küçük kızım Dilara ise Koç Üniversitesi Kimya-Biyoloji Mühendisliği mezunu o da dijital mecrada çalışıyor ve San Francisco' da yaşıyor. Çocuklarım hayatlarında iyi işler yapıyor.

Buhranlı geçen zamanlarınızla birlikte Rena İnşaat'ı nasıl kurdunuz?

1984 yılı, çok garip bir yıldır. 12 Eylül darbesinin seneyi devriyesine denk gelen tarihte şirketin kuruluş evraklarını vermiştim. 14 Eylül 1984'de de Rena İnşaat tescil edildi. Ticari hayata dair çok tecrübesizdim. Ama hiçbir şeyden korkmuyordum. Yüksek bir medeni cesaretim vardı. Bunu biliyorum, diye kimsenin karşısına çıkmazdım. Her şeyi çok net sorar, bilmediğimi söylerdim. “Ben bunu biliyorum” cümlesini bilmediğim şeyler için asla kullanmazdım. Şirketimi kurduğum ama askeri darbe döneminde babamın her gün gazetelerde sürmanşet olmasından dolayı çok sıkıntılı günler geçirdim. Fakat her zaman ayaklarım yere sağlam bastı. Hiç yılmadan yoluma devam ettim. Rena İnşaat olarak genel müteahhitlik işlerine devam ederken. Madencilikle de eş zamanlı olarak ilgileniyordum Bu alanla ilgili çok

büyük hayallerim vardı. İşin madencilik kısmında başarılı olamayınca genel müteahhitlikle devam ettik. 2002 yılından sonra da Sayın Cumhurbaşkanımızın tarihi eserlere yatırım öncelikle bizde Rena İnşaat olarak restorasyon alanına yöneldik ve Türkiye'nin en önemli ve önde gelen firmalarından biri olduk.

“Maddi olarak istenilen seviyede olmasak da Venedik kriterlerine bağlı, işini seven iyi işlere imza atan bir firmayız. Mutluyuz”

Tabii ki. Bizler de Venedik Kriterleri dediğimiz restorasyonun anayasasına çok bağlı olduğumuzun bilinciyle tüm çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Şirketimizin en önemli kriteri; öncelikle çalışanlarımızın sağlığı ve iş güvenliği ardından, Venedik Kriterleri'ne bağlı kalarak uygulamada yapılması gerekenlerin çok doğru yapılması ki restorasyon, Osmanlı ve eski eserlerin güçlendirilmesi konusunda çok disiplinli çalışan bir ekibimiz ve danışlarımız var.

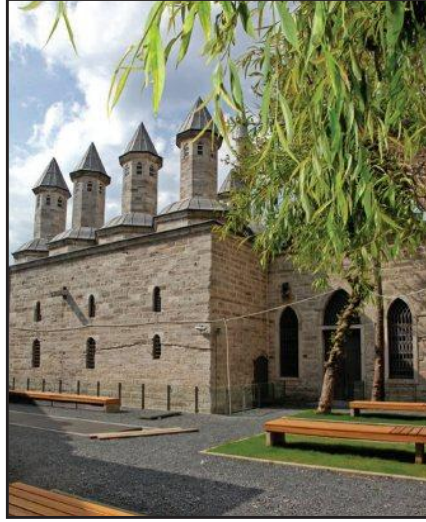
Üçüncü kriterimiz ise doğal olarak işin ekonomik yönüdür. Biz bu ilk iki kriteri çok iyi yapıyoruz. Üçüncüsünü henüz istediğimiz seviyeye çıkaramadık (gülüyor). Rena İnşaat, maddi olarak istediği yerde olmasa da, restorasyon dünyasında her zaman iyi işlere imza attığı için çok mutluyuz.

Restorasyona dair özellikle sosyal medyada eleştiriler var. Eleştirilerle ilgili neler söylemek istersiniz?

*Bakınız; 15. yüzyılda restorasyon uygulamaları başladı. Cumhuriyet sonrası dönemle ilgili şöyle bir bilgi vereyim size: Osmanlı Devleti'nin son döneminde korunması gereken eski eserlere destek verilememiş ve bu dönemde, taşınmaz kültür varlıklarımıza üzülmek istemim ki ekonomik katkı yapılamadığı gibi cumhuriyet yıllarında da bu konuda çok eksikler olmuştur. Bugünkü yönetim ve iktidarın en önem verdiği konulardan bir tanesi de eski eserlerin günümüze ve gelecek nesillere kazandırılmasıdır. Devletimizin restorasyona ayırdığı son dönemdeki bütçe cumhuriyet tarihimize ayrılmadı. Haklı eleştiriler de var tabii ki. Dediğim gibi bizler restorasyona dair tüm kaidelere sonuna kadar bağlı kalarak çalışıyoruz. Çalışılmayan alanlar için eleştirilerin olması da gayet doğaldır.

Rena İnşaat'ta kaç kişi çalışıyor? Projeler nasıl ilerliyor?

Şu anda ekibimizde yaklaşık olarak iki yüz kişi zaman zaman taşeron ekiplerle birlikte sayımız artıyor ya da azalıyor. Ama çekirdek kadromuz elli kişiyi geçiyor. Bahsettiğim sağlam kadromuzla birlikte projelerimize hız kesmeden devam ediyoruz. Örneğin: Arnavutluk'ta yeni üç tarihi eser yapıyı teslim ettik. Mersin-Tarsus Amerikan Koleji'ni yapıyoruz.

Manisa'da bulunan 1360 yılından kalma bir devşirme camiyi, Bakırköy Rifat Ilgaz Kütüphanesi'ni, Trabzon-Of'ta Çakıroğlu konağını, Karaköy'deki Ziraat Bankası'nın tarihi binasını, Büyükkada Hacopulo Köşkü Kaymakamlık Binası ve daha birçok yapıyı restore etmekteyiz. Yaklaşık kırk senedir her eseri en ince detaylarını tecrübe ile öğrendik ve çözümler ürettik.

İşimizi çok seviyoruz. Ülkemizin her köşesinde bulunan kıymetli tarihi eserlerin ölümsüzleştirilmesine katkı sağladığımız için çok mutluyuz.

“Faydamın dokunamayacağı bir yerde olmanın hayatım için bir anlam ifade etmeyeceğini anladım ve siyasetten hep uzak durdum.”

Babanız Tuncay Mataracı'nın siyasi yaşamından dolayı sizler de siyasete uzak sayılmazsınız sanırım. Öyle mi geçti yıllarınız?

Çok küçük yaşlardan itibaren rahmetli babamdan dolayı

siyasetin hep içinde oldum. Rahmetli babamın bir Ankara ziyaretinde beş yaşındayken rahmetli Süleyman Demirel'in elini öptüm. Dolayısıyla yaş aldıkça siyaseti kafamda çok erken yaşlardan itibaren çözdüm. Ama o dönemlerde siyaseti içimde çok farklı yorumluyordum. İki türlü siyasetçi profili çizmiştim zihnimde. Birincisi, vatandaşın günlük problemlerini çözmeye çalışan siyasetçi. Yani Anadolu tabiriyle milletvekili. Vatandaşın hastasıyla ilgilenme, memur tayinleri, işsiz vatandaşa iş bulma vs.. Burada her bir vatandaşla tek tek ilgilenen bir profilden bahsediyorum. İkinci profil ise yaşamla ilgili. Halkla çok iç içe olmayan, listelerin başında olan, kanun yapıcı tarafta olan bir profil.

Dünyadaki her şeyin değiştiği gibi bu düşünceler de değişti kafamda. Hizmet edemeyeceğim, faydamın dokunamayacağı bir yerde olmanın hayatım için bir anlam ifade etmeyeceğini anladım. Bu nedenle siyasetten uzak durdum.

Çocukluk çağlarınız, babanızın siyasetteki zor dönemlerine denk geldi. Nasıldı o yıllarınız?

İstanbul'da olduğum dönemde ortaokul zamanlarımda çok keyifliydim. Hayatımın en güzel öğrencilik yıllarıydı. Liseye geçtikten sonra hayatım travmalarla dolmaya başladı. Hiç huzur bulamadığımız dönemler başladı. Çünkü babam, Türkiye'de tanınan biriydi. Etrafımdaki arkadaşlarım ve öğretmenlerim tarafından sürekli eleştirilere ve övgülere maruz kalıyordum. Bir öğrenci için çok zor bir psikolojidi bu durum. Sonra yurt dışına gitmemle birlikte daha sakin ve rahat bir hayata kavuştum. Babamın mahkeme süreçleri başlayınca Türkiye'ye geri döndüm. Geri döndüm dönmesine ama hiçbir şey bıraktığım gibi değildi. Ailede kimse kalmamıştı ve herkesi tutuklamışlardı. Eniştem, amcam, kuzenlerim... Hiçbiri yoktu. Haliyle ailenin tüm yükü benim omuzlarımdaydı artık. Her zaman yaşımdan daha büyük bir çocuk olduğum için tüm bu zorluklara göğüs germeye çalıştım. Çok çabuk büyüdüm. Babamın 1980 İhtilali döneminde yaşadıklarının dışarıdaki en büyük yükünü ben ve birkaç kuzenim çektik. Varlık içinde yokluktu bizim yaşantımız. Çok olağanüstü bir dönemdi. Her zaman söylüyorum; babam yaptıklarının değil, yapmadıklarının cezasını çaktı. Babama verilen suçlara bakarsanız hiçbirinin ispatı yok. O dönemdeki yargılamalar dönem dönem yaşanmaktadır.

Rize yıllarınıza dönecek olursak çocukluğunuzun Rizesi nasıldı?

Çocukluğumdaki o doğa, yok oldu. Ağaçtan yediğim kirazın, kaynağından alınan su ile demlenen çayın, meyvenin, sebzenin tadı bambaşkaydı. Bu konuda çok dertliyim. Çevre ve doğa bu kadar tahrip edilmemiştir. Hele çirkin yapılaşmalar için gereken tedbirler alınmazsa çok yazık olacak o güzel coğrafyaya.

Neden böyleyiz sizce?

Karadeniz Bölgesi üzerinden konuşursak eğer, kendimce şöyle bir çıkarımda bulunabilirim.: Köydeki bir insanımızın orada herhangi bir yatırımı yok. Kendine ait bir keser, bilemediniz bir tahta takım sandığı var. Para kazanmak için büyük şehre gelince, birikimiyle birlikte memleketine geri dönüyor. Haliyle biraz zenginleştiği için köylüsüne: “Buraya öyle bir apartman dikeceğim ki...” diyerek çirkin yapılaşmanın temelini atıyor. Bilgisizlik ve gösteriş merakı sonucunda o güzelim doğal güzellik resmen katlediliyor.

Karadeniz'in belli bölgelerinde uzun yıllar geçirdim. İnanın çocukluğumun o harika doğal güzellikleriyle şimdiki görüntüsü çok farklı. Çocukluğumdaki toprağın kokusu hala genzimde. Yapılaşma çok hızlı ve plansız bir şekilde Rize'nin çehresini olumsuz yönde etkiledi.

Rize merkezde şehrin girişinden bitimine kadar tabiatın bize armağanı bütün dere yataklarının üzerleri kapatılıp imara açılmış. Rize'nin Türkiye'nin en çok yağış alan bölgesi olması dolayısıyla yağışlarda, maddi manevi olumsuzluklar yaşanmaktadır. Dolayısıyla çocukluğumun Rize'si bir daha geri gelmeyecek biliyorum. Hiç olmazsa bundan sonraki yapılaşmada azami hassasiyet gösterilmesi başlıca temennimdir.

Baktığımız zaman ele aldığımız noktalar ne yazık ki sadece Rize için değil, ülkemizin geneli için böyle. Özellikle İstanbul'daki yapılaşmayla ilgili neler söylemek istersiniz? Çocukluğunuzun geçtiği şehir için de benzer özlemlerinizi var mı?

Ben, Kalamış Lisesinde orta okulu okudum. Döneme ait Bağdat Caddesi'ndeki villaları hatırlıyorum. Çarşamba günleri okulumuz yarım gündü. Nöbetçi öğretmenimiz, bizi alır Atlantik ya da Suadiye Sineması'na götürürdü. Bugün, her iki sinema binası da duruyor ama bambaşka bir yapıya bürünmüş halde. Hiç unutmam, bir sonbahar gününde tüm ağaçlar yapraklarını yere bıraktığı günlerden birinde bir gün, bizler yine sinemaya gidiyoruz. Hamam Sokak'tan Şaşkın Bakkal'a doğru giderken kaldırımdan yürüyemezdik. O dönemlerde zaten araba yoktu. Neden kaldırımdan yürüyemezdik biliyor musunuz? Çünkü o dönemde her bahçenin içinde de bir köpek vardı. Bir anda köpek havlarsa korkarız diye yolun ortasından yürürdük. Trafik yok, araba yok, Bağdat Caddesi gidiş-geliş yönlü... Şimdi böyle bir durum bugünün şartlarında mümkün mü? Zaman akıp gidiyor...

Zaman ilerledikçe bir yanımız gelişse de diğer yanımız geriliyor sanki

Avrupa'daki insanların gayrimenkul değerlendirmesi, bizim anlayışımızdan çok farklı.

Bizim insanlarımız, gayrimenkul için birbirleriyle kavga ediyor. Bakınız; aileler arasında bu konuyla ilgili ne kadar çok sorun var. Avrupa'da böyle bir durum olmaz. Bir an düşünün lütfen, Londra'nın merkezi bir yerinde villanız var ve orayı yıkıp yerine apartman yapmak istiyorsunuz. Bu düşünceyi eyleme geçirmeye koruma kurulları belediyeler asla izin vermez. Aynı senaryoyu ülkemizin herhangi bir noktası için düşündüğünüzde, burayı yıkalım, rant alanına dönüştürelim ve aile arasında parselleri bölüşelim düşüncesi var. Çünkü sistem bizi o kadar çok açgözlü yaptı ki; ilk basamaktaysak üçüncü basamağa nasıl çıkarım, düşüncesi var. İkinci basamağı kimenin düşündüğü yok. Tüm bu olumsuz cümlelerin kurulması, eğitimsizlikten geçiyor. Eğitim eksikliğimiz her alanda var maalesef.

Sahip olma hırsının sınırı yok Nereye kadar?

Rahmetli bir büyüğümle ilk Londraya gittiğim de, birlikte kalmam için bir İngiliz ailenin evini ayarlamıştı. Bir Japon bankacı, İsviçreli bir kız ve benim bulduğum dört odalı bir ev vardı. Bir gün okuldan eve dönerken manava girip canımın istediği meyvelerden kilo, kilo aldım. Eve gelip buzdolabına yerleştirirken evin sahibi bayan yanıma geldi. Bana dedi ki, "Parti mi var? Meyvelerden neden bu kadar aldın?" deyince ben de, "Parti yok, akşamları hep beraber yeriz diye aldım" dedim. Bana "Bir daha asla bunu yapma" uyarısını aldım. O an o kadar utandım ki anlatamam. Sonrasında meyveleri birer tane almaya başladım. Baktığımızda bizim geleneğimizde buzdolabını doldurmak diye bir durum var. Meyvelerden birer tane almak ayıp mıdır, diye içten içe düşünüyorum. Aslında baktığında 2. Dünya Savaşı'ndan sonra biz, çok bolluk yaşamadık. Kıtlık dönemlerinden geçtik. Her şeyde ölçülü olmak en makul olanı.

